

Mit ér az amatőrcsillagász, ha észlelő?

Úgy vélem, erre a kérdésre jórészt szubjektív válaszok érkeznének, ha megkérnénk olvasóinkat, próbálják megfogalmazni véleményüket saját helyzetükből kiindulva. Ez természetes is, hiszen más nézőpontból közelíti meg a kérdést a szakcsillagász (elvárások, előfeltételek stb.) és a műkedvelő megfigyelő.

Szükségesnek tartom előrebocsátani, hogy magam csupán az utóbbi — amatőr észlelői — perspektívából alkothatok véleményt, még ha ez így eleve szubjektív tényező is. Azonban indokoltnak érzem ezt nyíltan vállalni, miután a címben megfogalmazott kérdés az utóbbi időben egyre többször vetődött fel úgy a hazai amatőrcsillagászati művelői részéről, mint a külföldi amatőr kiadványokban.

A gondolatkör "problematikája" jórészt akörül csoportosul, hogy egy óriási fejlődéssel és hipermodern háttérrel (számítás- és információtechnika) előrehaladó természettudomány "perifériáin" képes lehet-e a többnyire csak szerény elméleti és gyakorlati felkészültségű (utóbbin elsősorban a műszerezettséget értem) műkedvelő a tudomány számára akár csak részeredményeket is szolgáltatni? S használható-e tevékenysége valamire? Ismerjük el, hogy a kérdést így feltevére máris átcsúsztunk az amatőr- és hivatásos csillagászat határmezsgyéjén! Az utóbbi területére, legalábbis a megítélés logikai rendszerében. Bizom abban, hogy az olvasók többsége, a csillagászat iránt érdeklődő, távcsővel rendelkező, de megfigyeléseket nem végzők is egészen e cikket elolvasó hivatásos csillagászokig, nem fognak túlságosan elfogultnak tekinteni, ha a fentiekől kissé eltérő véleményemet fogalmazom meg a következőkben.

Az észlelő amatőrcsillagász lététélelem az a közösség, amelyet a megfigyelések iránti érdeklődés, lelkesedés és a kisebb területekre

szakosodott észlelők sokszor életre szóló baráti szálakkal is átszőtt csoportjai jellemeznek. Így van ez a magyar amatőrcsillagászat berkeiben is, ennek vannak hagyományai, amelyek többek között a Szentmártoni Béla által alapított Albireo Amatőrcsillagász Klub 1971-es kezdetéig nyúlnak vissza. Ennek a klubnak magam is tagja voltam, igaz, nem kezdettől, de lelkesedésben és az amatőr észlelések iránti elkötelezettségben már nem éppen tinédzser korban tanulhattam meg néhány dolgot, és egyben részese lehettem egy baráti közösségnek, amelynek nem volt elsődleges célja minden áron tudományos értékű (vagy felhasználhatóságú) észlelések végzése. Ez a szellem jellemezte az itt felnövő és később rovatvezetőként a Meteornál is feladatokat vállaló amatőrcsillagászokat.

A hazai amatőr észlelések történetét remélhetőleg objektíven fogják megírni a későbbi évtizedekben. Ebben ugyancsak komoly fejezetként kell szerepelnie az 1979-ben alapított Pleione Változócsillag-észlelő Hálózatnak. Nem érzem magam jogosultnak a PVH eddigi tevékenységének minősítésére, noha több éve végzek változóészleléseket. Azt azonban természetesnek tartom, hogy az amatőr változóészlelők megpróbálták kapcsolatot teremteni a hazai csillagászattal, melynek hagyományos és eredményes területe a változóészlelés — természetesen szakcsillagász módszerekkel és eszközökkel. Ugyancsak természetes kapcsolódási területet jelentett a külföldi nagy amatőrcsillagász központokkal történő adat- és információcsere; itt elsősorban az AAVSO és az AFOEV "kapcsolatra" gondolva.

A "megmérettetés" így tehát folyamatosan biztosított a külföldi szak- és amatőrcsillagászok szegéből is, remélhetőleg azonban azzal a kitételrel, hogy ők is, mi is tudomásul vesszük: itt nem közvetlenül szakcsillagász "elvárású"